

Ny kraft: Endelige tillatelser og utbygging

4. kvartal 2013

Dette er en oversikt over Olje- og energidepartementets (OED), fylkekommunenes og Norges vassdrags- og energidirektorats (NVE) vedtak om konsesjon og konsesjonsfritak for nye kraftprosjekter, og innrapportert oppstart av ny kraftproduksjon. Oversikten omfatter ny vannkraft og vindkraft i Norge, og status for godkjenning av anlegg for elsertifikatordningen. For vannkraftprosjekter skilles det mellom opprusting og utvidelse, små vannkraftverk samt vannkraft over 10 MW.

Oversikten er utarbeidet av NVE, og blir publisert hvert kvartal. Rapporten viser oppdaterte tall for foregående kvartal og totaltall for kalenderåret. Rapporten publiseres en måned etter kvartalets slutt, for å sikre tid til at klagefrist kan løpe og til kvalitetssikring av tallgrunnet.

Tabellene (se side 5-6) viser summen av endelige tillatelser¹ gitt av energimyndighetene. Et vedtak er endelig enten når NVEs eller fylkekommunens vedtak ikke påklages eller når OED har gjort vedtak etter klagebehandling eller innstilling. Søknadsprosessen og saksgang varierer noe avhengig av konsesjonstype og en samlet beskrivelse av saksgang for konsesjonssaker kan finnes på [NVEs internettsider](#)².

Tallene i denne oversikten vil ikke direkte kunne sammenlignes med tall for NVEs vedtak isolert sett, fordi NVEs vedtak kan klages inn til OED. En klage gjør at endelig vedtak kommer senere og utfallet av myndighetsvurderingen kan bli endret.

Informasjonen i oversikten er basert på uttrekk fra NVEs databaser, som også inneholder informasjon om OEDs vedtak. Informasjonen i databasene registreres hovedsakelig manuelt, og det tas derfor forbehold om mulige feil og unøyaktigheter.

Oversikten over utbygd vannkraft er basert på løpende innrapportering fra utbyggerne. Informasjon om anlegg som er under bygging hentes fra flere kilder, særlig godkjenning av detaljplaner, men også fra media og direkte kontakt med utbyggere.

Spørsmål om oversikten kan rettes til Ressursseksjonen i NVE, v/Håvard Hamnaberg (tlf. 22 95 90 77), senioringeniør Karen Nybakke (tlf. 930 51 189) eller til NVEs kommunikasjonsstab, v/Arne Sjøiland (tlf. 402 10 150).

¹ Med "endelig tillatelse" menes endelig konsesjon eller fritak for konsesjonsplikt der vedtaket enten ikke er påklaget eller er ferdig klagebehandlet. Det kreves ytterligere myndighetsgodkjenning av NVE og/eller andre før et kraftverk kan bygges, avhengig av sakstype.

² <http://www.nve.no/no/Konsesjoner/Saksgang-for-konsesjonssoknader/>

Hovedtrekk for fjerde kvartal og kalenderåret 2013

I 2013 ble det gitt endelig tillatelse i OED, fylkeskommune eller NVE til 140 kraftprosjekter med en samlet forventet årsproduksjon på 5,3 TWh. Dette er færre saker enn i 2012 men det utgjør nesten 1,7 TWh mer i mulig ny kraftproduksjon. Vannkraftprosjektene utgjør brorparten i antall saker mens vindkraftsakene har den største andelen målt i estimert produksjon.

I fjerde kvartal ble det gitt endelig konsesjon eller konsesjonsfritak til 3 vindkraft- og 39 vannkraftverk tilsvarende en estimert produksjon på 470 GWh.

I mai 2012 fikk NVE og Miljødirektoratet i oppdrag å gå gjennom konsesjonsvilkårene for omtrent 400 eksisterende vassdragskonsesjoner som er reviderbare fram mot 2022. Formålet med gjennomgangen var å få en nasjonal oversikt over hva som kan oppnås av miljøforbedringer gjennom revisjoner i de kommende årene, og en prioritering ut fra hvor gevinstene ved miljøforbedring antas å overstige redusert kraftproduksjon. Rapporten ble overlevert departementene i oktober 2013. Det ble foreslått å prioritere 103 vassdrag, hvorav 50 ble gitt høy prioritet. Rapporten gir et godt kunnskapsgrunnlag for det videre arbeidet i vannregionene og senere behandling av konkrete revisjonssaker. Arbeidet har imidlertid lagt beslag på betydelige ressurser i NVE og har påvirket kapasiteten til å konsesjonsbehandle nye, større vannkraftsaker i 2013.

Saksgang, tillatelser og vedtak

Fordelt på 103 saker ga myndighetene i 2013 endelig konsesjon eller konsesjonsfritak til små vannkraftverk med en estimert samlet kraftproduksjon på 670 GWh årlig. I løpet av året ferdigbehandlet NVE fire grupper med småkraftsaker som ligger i Voss, Kåfjord/Nordreisa, Gudbrandsdalslågen og Tinn/Notodden. Dette bidro til at NVE i 2013 sluttbehandlet flere småkraftsøknader enn noen gang tidligere.

Myndighetene ga samlet sett endelig avslag på 46 søknader om små vannkraftverk i løpet av 2013 hvorav 16 ble avslått i fjerde kvartal.

Innen større vannkraftprosjekter har OED i 2013 gitt konsesjon etter innstilling fra NVE til syv kraftverk tilsvarende en normalårsproduksjon på 513 GWh. Det ble gitt endelig konsesjon eller konsesjonsfritak til 18 opprustings- og utvidelsesprosjekt med en forventet årlig produksjonsøkning på 277 GWh. To av disse prosjektene er pumpekraftverk. Sammenliknet med 2012 er tallene omtrent like. Det er gitt endelig avslag til ett opprustings- og utvidelsesprosjekt i 2013.

For norsk vindkraft var 2013 et rekordår i den forstand at det ble gitt endelig konsesjon til dobbelt så mange MW som i 2012. I løpet av 2013 ga OED endelig konsesjon til 12 vindkraftverk og inntil 1394 MW. Størstedelen av dette kan tilskrives åtte vindkraftverk på Fosen og i Snillfjordområdet i Trøndelag som til sammen har en ramme på 1300 MW og er av søkerne estimert til å kunne generere over 3,5 TWh årlig. Tolv andre vindkraftprosjekter har fått konsesjon av NVE i år, men av disse er ti til klagebehandling i OED.

I fjerde kvartal ble det gitt endelig konsesjon til tre vindkraftverk, hvorav to etter klagebehandling i OED. Mehuken vindkraftverk ligger i Vågsøy kommune i Sogn og Fjordane og har fått tillatelse til å erstatte fem eksisterende turbiner med tre nye. I tillegg er det gitt konsesjon til et flytende offshore demonstrasjonsanlegg utenfor grunnlinja ved Karmøy i Rogaland og til Dønnesfjord kraftverk i Hasvik kommune i Finnmark. Til sammen har disse tre prosjektene en ramme på 23 MW og en estimert årsproduksjon på 80 GWh.

NVE ga i fjerde kvartal 2013 konsesjon til Høgås og Joarknatten vindkraftverk i Marker kommune, den første tillatelsen til et vindkraftverk på Østlandet. Vedtaket er imidlertid påklaget og er derfor ikke endelig.

Til sammen er det gitt endelige avslag til seks vindkraftprosjekter med en ramme på 526 MW.

Det kommer stadig søknader om nye kraftverksprosjekter (se Tabell E). NVE mottok 78 nye søknader om små vannkraftverk i løpet av 2013, i kontrast til 223 søknader året før. Den store nedgangen har trolig sammenheng med NVEs uttalte mål om at alle søknader innkommet i løpet av 2012 skal være ferdigbehandlet i 2017, slik at de har mulighet til å bli med i elsertifikatorordningen. Tilsvarende nedgang kan imidlertid ikke sees for vindkraft- og større vannkraftsaker der innkomne meldinger og søknader er omtrent like mange som i 2012.

Byggeaktivitet og idriftsettelse

Målt i forventet energiproduksjon ble det ferdigstilt over dobbelt så mye vannkraft som vindkraft i 2013. Totalt ble det innrapportert til NVE idriftsettelse ved 31 vannkraftverk og 1 vindkraftverk, i tillegg til opprusting og utvidelse av 15 vannkraftverk. Disse tiltakene kan til sammen forventes å produsere om lag 1,2 TWh. Ved utgangen av 2013 er midlere årsproduksjon for utbygd vannkraft 131,4 TWh (30 959 MW) og rundt 2,2 TWh (802 MW) for vindkraft.

I fjerde kvartal er det registrert satt i drift ti nye små kraftverk med en samlet årsproduksjon på 168 GWh. Eirisdal kraftverk på 80 MW ble satt idrift i november 2013 og inngår som et opprustings- og utvidelsesprosjekt i Høyanger-anlegget. Prosjektet erstatter to kraftverk samt avlaster det største kraftverket Høyanger K5A.

Det var ved årsskiftet byggeaktivitet ved ett vindkraftprosjekt og 53 vannkraftprosjekter tilsvarende 1,6 TWh, noe høyere enn ved årsskiftet 2012 (1,4 TWh). Vindkraftverket Raggovidda i Berlevåg kommune i Finnmark har en ramme på 200 MW, men det er foreløpig kun første byggetrinn på 45 MW som er igangsatt. Første byggetrinn har planlagt ferdigstillelse senhøstes i 2014 med en estimert årsproduksjon på 122 GWh.

NVE gjør oppmerksom på at vindkraftanlegg som bygges med et mindre antall turbiner enn det konsesjonen gir tillatelse til, vil regnes som utbygd selv om det på et senere tidspunkt kan være mulig med utvidelser innenfor gjeldende konsesjon. En konsesjon i denne oversikten regnes altså i sin helhet som realisert (men da ført opp med virkelig utbygd installert effekt og med tilsvarende produksjonsanslag) selv om utbyggingen i realiteten senere kan øke. Dette kan føre til at summene for gitte konsesjoner ikke alltid sammenfaller med summen av utbygd installert effekt og produksjonsanslag. Antall prosjekter skal imidlertid alltid være fast. Unntak gjøres dersom en utbygging er delt opp i flere kjente byggetrinn. Et prosjekt regnes da som under bygging helt til alle byggetrinnene er slutført med mindre det er knyttet spesielle vilkår til senere byggetrinn og som gjør at utbyggingen strekker seg over svært lang tid.

Godkjenning for elsertifikatsystemet

Behandlingen av søknader om godkjenning for elsertifikatsystemet i Norge fortsetter. I løpet av 2013 kom det inn 70 nye søknader om elsertifikater hvorav 15 i fjerde kvartal. 104 søknader ble behandlet i 2013 deriblant Midtfjellet vindpark.

Tabell F viser at det ved utgangen av 2013 totalt er 28 søknader under behandling. Tre saker er inne til klagebehandling som følge av avslag på søknad. To godkjente søknader er også påklagd ved utgangen av fjerde kvartal. Klagene gjelder hvorvidt det er netto eller brutto produksjonsmåling for anleggene.

Det er ved utgang av 2013 godkjent totalt 254 anlegg siden ordningen startet i 2012, hvorav 19 er godkjent i fjerde kvartal. Av totalen er 178 en del av overgangsordningen, og har en forventet elsertifikatberettiget årsproduksjon på 631 GWh. 76 av de 254 anleggene inngår i målet om 26,4 TWh innen 2020, og har en forventet elsertifikatberettiget årsproduksjon på 925 GWh. Det ble i løpet av 2013 gitt 9 avslag, flesteparten av på grunnlag av for tidlig byggestart.

Tabeller

Tabell A: Endelig konsesjon/fritak

Teknologi	4. kvartal 2013			Sum 2013		
	Antall	MW	GWh	Antall	MW	GWh
Små vannkraftverk (<10 MW)	32	75	224	103	212	670
Opprusting og utvidelse	7	81	166	18	121	277
Vannkraft > 10 MW	0	0	0	7	162	513
Vindkraft	3	23	80	12	1 394	3 834
Sum	42	179	470	140	1 889	5 294

Tabell A viser hovedtall for saker der det har blitt gitt endelig tillatelse til realisering av kraftproduksjon i løpet av kvartalet og for året til og med utløpet av kvartalet. Tallene inkluderer vedtak om konsesjonsfritak, men ikke om konsesjonsplikt. Saker som er til klagebehandling, er ikke inkludert. Disse tallene inngår også i tabell D, såfremt kraftverkene ikke er bygget og satt i drift.

Tabell B: Endelig avslag

Teknologi	4. kvartal 2013			Sum 2013		
	Antall	MW	GWh	Antall	MW	GWh
Små vannkraftverk (<10 MW)	16	35	106	45	119	377
Opprusting og utvidelse	0	0	0	1	0	1
Vannkraft > 10 MW	0	0	0	0	0	0
Vindkraft	1	9	27	6	526	1 567
Sum	17	44	133	52	645	1 945

Tabell B viser hovedtall for saker der det har blitt gitt endelig avslag på søknad om tillatelse til realisering av kraftproduksjon i løpet av kvartalet og for året til og med utløpet av kvartalet. Saker som er til klagebehandling, er ikke inkludert.

Tabell C: Ny produksjon

Teknologi	4.kvartal 2013			Sum 2013		
	Antall	MW	GWh	Antall	MW	GWh
Små vannkraftverk (<10 MW)	10	46	168	31	111	382
Opprusting og utvidelse	4	84	238	15	159	517
Vannkraft > 10 MW	0	0	0	0	0	0
Vindkraft	0	0	0	1	110	350
Sum	14	130	406	47	379	1 249

Tabell C viser ny produksjon satt i drift i gjeldende kvartal, så langt NVE har fått melding om dette.

Tabell D: Endelig tillatelse, ikke idriftssatt

Teknologi	Under bygging			Gitt tillatelse, ikke bygd			Sum endelig tillatelse		
	Antall	MW	GWh	Antall	MW	GWh	Antall	MW	GWh
Små vannkraftverk (<10 MW)	35	116	348	296	581	1 933	330	696	2 280
Opprusting og utvidelse	17	517	1 085	33	263	455	50	779	1 540
Vannkraft > 10 MW	1	14	45	10	272	851	11	286	896
Vindkraft	1	45	122	38	3 064	8 492	39	3 109	8 614
Sum	54	691	1 599	377	4 180	11 731	430	4 870	13 330

Tabell D viser hovedtall for prosjekter som har endelig, endelig tillatelse, men som ikke er satt i drift, fordelt på prosjekter under bygging og prosjekter der bygging ikke er startet. For noen prosjekter kan det være igangsatt bygging av bare deler av produksjonen tillatelsen gir rom for. Dataene inkluderer også vedtak om konsesjonsfritak men ikke saker som er til klagebehandling. Tabellen viser status ved utgangen av 2013.

Tabell E: Totalt antall saker til behandling hos myndighetene, og saker hvor utredningsprogram er fastsatt

Teknologi	Saker til behandling			Utredningsprogram fastsatt		
	Antall	MW	GWh	Antall	MW	GWh
Små vannkraftverk (<10 MW)	807	2 266	7 147	0	0	0
Opprusting og utvidelse	51	696	2 068	4	176	203
Vannkraft > 10 MW	48	1 388	4 149	5	135	469
Vindkraft	170	18 068	53 533	26	3 636	11 074
Sum	1 076	22 418	66 897	35	3 947	11 746

Tabell E viser saker som ved utløpet av kvartalet ikke har endelig vedtak uavhengig av stadier i saksbehandlingsprosessen i NVE, OED og Fylkeskommunen. Dette inkluderer meldinger, konsesjonspliktverdier, søknader og saker til klagebehandling. Noen sakstyper er ikke inkludert. Dette gjelder saker stilt i bero, vindkraftsaker etter havenergiloven, og saker om revisjon av vilkår for vannkraftverk. I tillegg vises saker hvor utredningsprogram er fastsatt. Vær oppmerksom på at saker til behandling altså omfatter flere stadier og myndigheter i saksbehandlingen. Av totalt 1081 saker hadde NVE 683 små vannkraftverk til konsesjonsbehandling ved utløpet av fjerde kvartal.

Tabell F: Elsertifikater

	4. kvartal 2013			Sum 2013		
	Antall	MW *	GWh	Antall	MW *	GWh
Søknader under behandling				28		
Godkjente anlegg	19	995	339	104	1 984	748
<i>Av dette: I overgangsordningen</i>				59	869	182
<i>Av dette: Ikke i overgangsordningen</i>				45	1 115	556
Avslag	3	9		9	13	

Tabell F viser innkomne saker under behandling i NVE for godkjenning i elsertifikatsystemet samt godkjente og avslåtte anlegg i henholdsvis fjerde kvartal og i 2013. Vedtak som er påklaget vises ikke i tabellen. Se også www.elsertifikater.no for en prosjektvis oversikt.

* MW- verdier gjelder hele anlegget, også når kun deler av produksjonen er sertifikatberettiget.